

Ruotsinsuomalaisten vähemmistöpoliittinen ohjelma – vuoden 2010 varsinaisen täysistunnon hyväksymä, ajankohtaistettu ja tiivistetty versio

Yleistä:

Ruotsinsuomalaisten valtuuskunta – ruotsiksi Sverigefinländarnas delegation – on sääntöjensä mukaan ruotsinsuomalaisen vähemmistöryhmän kielellisiä, kulttuurisia, yhteiskunnallisia ja sosiaalisia etuja valvova elin ja toimii ruotsinsuomalaisten yhteydenpitäjänä valtiovaltaan, viranomaisiin, Euroopan neuvostoon, ja muihin kansallisiin, pohjoismaisiin sekä kansainvälisiin yhteisöihin.

Valtuuskunta on ruotsinsuomalaisten yhteisöjen perustama kattojärjestö, jonka tavoitteena on koota vähemmistöryhmään kuuluvat yhteisöt ja laitokset valvomaan ruotsinsuomalaisten yhteisiä oikeuksia ja etuja. Demokraattisuus, jäsenyhteisöjen tasa-arvoisuus, sukupuolten välinen tasa-arvo, joustavuus ja eri alojen asiantuntemus ovat Valtuuskunnan toiminnan keskeisiä lähtökohtia. Valtuuskunta korostaa toiminnassaan sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Kerran vuodessa kokoontuva Valtuuskunnan varsinainen täysistunto on järjestön korkein päättävä elin, jonka päätösten seurannasta vastaa täysistunnossa valittu puheenjohtajisto.

Toiminnan pohjan muodostavat vuoden 2000 perustavan täysistunnon päättämät säännöt niihin myöhemmin tehtyine tarkastuksineen.

Toiminnalliset lähtökohdat:

Ruotsinsuomalaisten valtuuskunta ei sääntöjensä mukaan ensi sijassa ole toiminnallinen järjestö, vaan toimii kansallisen vähemmistöryhmän etujärjestönä ja tiedottajana sekä omalle vähemmistöryhmälleen että enemmistöyhteiskunnalle.

Edunvalvontaa Valtuuskunta toteuttaa seuraamalla valtiollisella tasolla valmisteltavaa päätöksentekoa ja valvoo tehtyjen päätösten toteutumista ruotsinsuomalaisten näkökulmasta. Paikallistason vähemmistöpoliittisesta työstä vastaavat Valtuuskunnan jäsenyhteisöt.

Keskeistä roolia edunvalvonnassa näyttelevät tapaamiset valtakunnallisten päättäjien kanssa, yhteydet ja kannanotot valtiopäiväpuolueisiin, ministeriöihin, eri yhteiskunta-aloja edustavien virastojen johtohenkilöihin, hallituksen asettamiin komiteoihin, Tukholman läänin lääninhallitukseen ja valtiopäivien eri valiokuntiin.

Koska Ruotsin kansallisen vähemmistöpolitiikan lähtökohtana on Euroopan neuvoston sopimus alueellisista kielistä tai vähemmistökielistä (Euroopan neuvoston vähemmistökielisopimus) ja Euroopan neuvoston vähemmistösuojasopimus sekä niihin kirjatut kansanoikeudelliset sitoumukset, on sopimusten toteutumisen valvonta ja dialogi EN:n kanssa yksi toiminnan kulmakiviä. Valtuuskuntaa valvoo myös YK:n lastenoikeuksien peruskirjaa laasten kielellisten-, kulttuuristen- ja koulutuksellisten oikeuksien osalta.

Valtuuskunnan toimintaa ohjaavat sääntöjen ohella järjestön vähemmistöpoliittinen ohjelma, vuosittainen toimintasuunnitelma ja talousarvio sekä muut täysistunnon päätökset.

Valtakunnallisesti juridisen perustan Valtuuskunnan toiminnalle muodostavat valtiopäivien ja hallituksen päättämät vähemmistöpoliittiset lait ja asetukset sekä viranomaisten niiden pohjalta tekemät päätökset.

Tiedottaminen ruotsinsuomalaisten ajankohtaisista kysymyksistä tapahtuu kirjelmien ja tapaamisten muodossa, mutta myös median ja Valtuuskunnan jäsenyhteisöjen kautta. Kotisivu www.sverigefinne.nu on Valtuuskunnan ikkuna ulkomaailmaan.

Toiminnan painopisteet:

1. Kieli

Suomen kieli on ruotsinsuomalaisen kulttuurin ydin, sitä kantava tekijä. Suomen kielen säilyttäminen ja huoltaminen on sen vuoksi ensiarvoisen tärkeää. Kaikkien ruotsinsuomalaisten edun mukaista on, että kieli säilyy ja kehittyy mahdollisimman samanlaisena kuin suomen kieli Suomessa.

On tärkeää, että Ruotsin kielipolitiikkaa toteutetaan niin, että tunnustetut vähemmistökielet mahdollisimman suuressa määrin tasavertaistetaan maan pääkielen kanssa.

Keskeiset kielipoliittiset tavoitteet

- Uuden kielilain sisällön ja hengen toteuttaminen ruotsinsuomalaisten osalta
- Ruotsinsuomalaisten kannustaminen käyttämään suomen kieltä kaikissa mahdollisissa tilanteissa ja kiinnittämään huomiota kielensä käyttökelpoisuuden säilymiseen
- Voimakas panostus kielen revitalisaatioon tähtääviin toimiin
- Suomen kieltä puhuvien vapaaehtoinen rekisteröinti
- Suomen kielen vapaaehtoisen kielikokeen toteuttaminen

2. Koulutus:

Koulutuspolitiikan lähtökohta on Ruotsin yhteiskunnan sitoumus tukea suomen kielen säilyttämistä kehittyvänä ja toimivana kielenä Ruotsissa, mikä edellyttää yhteiskunnalta aktiivisia ja konkreettisia toimia suomen kielen välittämiseksi sukupolvelta toiselle.

Keskeiset koulutuspoliittiset tavoitteet

- Koko maan kattava eri koulutustasot käsittävä koulutuspoliittinen ohjelma
- Toimiva ja tasavertainen suomenkielisten esikoulu-, äidinkielen-, luokan-, aineopettaja- omaishoitaja- ja aikuiskoulutus
- Suomenkielisen koulutuksen toteutumisen tehokas valvonta ja koulutuksen järjestämistä vaikeuttavien esteiden poistaminen ei pykälien vaan tavoitteiden kautta
- Ruotsinsuomalaisille oppilaille sopeutetun opintomateriaalin valmistaminen
- Ruotsinsuomalaisten lasten koulupoliittisista oikeuksista tiedottaminen
- Valtuuskunnan ja Korkeakoulu-, Koulu- sekä Koulun tarkastusviraston välinen toimiva vuorovaikutus
- Ruotsinsuomalaisten yliopisto- ja korkeakouluinstituutioiden perustaminen ja tukeminen erityismäärärahoilla
- Ruotsin Euroopan neuvoston sopimuksissa vahvistamien, koulutusta koskevien sitoumusten tason nostaminen

3. Kulttuuri:

Ruotsinsuomalaisten kulttuuritoiminnassa on tavoitteena mahdollisimman pitkälle viety kulttuuriautonomia. Ruotsinsuomalaisen vähemmistön kulttuurin tukemiseksi tarvitaan resursseja, joiden jakamisessa ruotsinsuomalaisilla tulee olla ratkaisevat vaikutusmahdollisuudet. Omat kulttuurilaitokset, ammattimainen ja harrastuspohjainen kulttuuritoiminta ovat ruotsinsuomalaisen kulttuurin kulmakiviä. Niiden tukeminen on edellytys elävälle suomenkieliselle kulttuuritoiminnalle ja oman kulttuurin säilymiselle pitkällä tähtäimellä. Valtiovallan ymmärtämys kansallisten kulttuurien merkityksestä osana Ruotsin kulttuuriperintöä on välttämätön lähtökohta elävälle ruotsinsuomalaiselle kulttuurille.

Keskeiset kulttuuripoliittiset tavoitteet

- Valtiovallan kulttuuripolitiikan seuranta ruotsinsuomalaisten näkökulmasta valtiollisella, alueellisella ja paikallis- tasolla.
- Kirjastojen yhteydessä toimivien suomenkielisten osastojen kehittäminen ja eri ikäryhmille suunnattavan tarjonnan monipuolisuuden ja ajankohtaisuuden korostaminen
- Riittävien taloudellisten resurssien ja autonomian takaaminen SVT:n ja Ruotsin Radion suomenkieliselle toiminnalle ja radion vastaanotettavuus koko maassa
- Suomenkielisen ammatti- ja harrastajateatteritoiminnan, musiikkiharrastuksen ja kuvataiteilijoiden toiminnan tukeminen
- Ruotsinsuomalaisten arkiston toiminnan vakiinnuttaminen ja laajentaminen
- Monipuolinen kulttuuritarjonta ruotsinsuomalaisille nuorille, lapsille ja lapsiperheille.
- Suomenkielisten julkaisujen tukeminen
- Ruotsin kirkon ruotsinsuomalaisen työn merkityksen korostaminen ja sen työn huomioiminen ruotsinsuomalaisten hengelliselle kulttuurille.

4. Sosiaalipolitiikka:

Ruotsinsuomalaisen vähemmistön hyvinvointi edellyttää mm. taloudellista ja sosiaalista turvallisuutta, kieleen ja kulttuuriin perustuvat erityistarpeet huomioivaa lapsipolitiikkaa, vanhuspolitiikkaa, terveyden- ja sairaanhoitoa, vammaispolitiikkaa ja sosiaalipalvelua sekä lakimääräistä oikeutta saada yhteiskunnan keskeiset palvelut suomen kielellä.

Keskeiset sosiaalipoliittiset tavoitteet

- Ruotsin Euroopan neuvoston sopimuksissa vahvistamien, sosiaalialaa koskevan sitoumuksen tason nostaminen
- Ruotsin ja Suomen selvitettävä EU:n ja Pohjoismaiseen sosiaaliturvasopimukseen liittyvät mm. eläkkeitä koskevat epäkohdat, jotka koskevat maiden välillä muuttavia henkilöitä, tehtävä aloite sopimuksen muuttamiseksi, yhtenäistettävä sairaskorvausten (ennenaikaiseläkkeiden) myöntämisperusteita ja mahdollistettava läheishoitoa
- Ruotsinsuomalaisten terveyttä ja sosiaalisia oloja on tutkittava, ja sitä koskevaan monitieteelliseen tutkimukseen ja tilastointiin myönnetään varoja
- Vähemmistöpolitiikan toteuttamista ja kehittämistä varten on sosiaalivaltiossa perustettava erityinen yksikkö/virkailijat. Näiden on toimittava kiinteässä yhteistyössä ruotsinsuomalaisten edustajista koostuvan viiteryhmän kanssa
- Yhteistyö ruotsinsuomalaisten yhteisöjen ja maakäräjien edustajien kesken kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskevan 5 pykälän mukaan
- Yhteistyöryhmän perustaminen Sosiaalivaltiossa, Kansanterveyslaitoksen ja Ruotsin kunnat ja maakäräjät järjestön kesken
- Sosiaalipalvelu-, terveyden- ja sairaanhoitolaissa painotettava kuntien vastuuta palkata suomen kielen taitoista henkilökuntaa
- Suomenkielisten terveyskeskusten/suomenkielisten lääkärivastaanottojen käynnistäminen
- Suomen kielen taidon laskeminen ansioksi palkattaessa henkilökuntaa virkoihin, joihin kuuluu työtä ruotsinsuomalaisten parissa, henkilökunnan kielillisän ja terveydenhuollon sekä sosiaalialan koulutuksen kielellisen vähemmistökiintiön toteuttaminen
- Lastenneuvoloitten tuki ja tieto lapsiperheille lasten kasvattamiseksi kaksikielisiksi
- Olemassa olevien suomenkielisten resurssien kartoittaminen ja hyödyntäminen
- Suomenkieliselle lapselle on mahdollisen perhe- tai hoitokotiin sijoittamisen yhteydessä taattava mahdollisuus suomen kielen käytön jatkumiseen
- Suomenkielisten vanhustenhoitopaikkojen ja palvelujen lisääminen
- Kansallisten vähemmistöjärjestöjen edustus keskustason yhteistyöelimiin
- Yhdenvertaisten elinolojen ja suomenkielisten palvelujen luominen ruotsinsuomalaisille, joilla on vammoista tai sairauksista johtuvia toimintarajoitteita

5. Ruotsinsuomalaisen valtuuskunnan jäsenyhteisöt

Ruotsinsuomalaisten keskusliitto, Ruotsin kirkon ruotsinsuomalainen työ, Finlandssvenskarnas riksförbund i Sverige FRIS, Suomenkielinen ortodoksinen seurakunta, Suomenkielinen helluntaiseurakunta, Sverigefinska Krigsbarn, Ruotsinsuomalaisten Kuvataiteilijoiden Yhdistys - Finnart, Ruotsin Suomalainen Opettajaliitto RSO, Ruotsinsuomalaiset Eläkeläiset RSE, Ruotsinsuomalainen esikouluverkosto, Ruotsinsuomalaisten Nuorten Liitto RSN, Ruotsinsuomalaisten harrastajateatteriliitto, Ruotsinsuomalaisten kasvatustieteiden verkosto, Ruotsinsuomalaisten sosiaalityöntekijöiden verkosto, Ruotsinsuomalaisten vapaakoulujen verkosto, Ruotsinsuomalaisten kansankorkeakoulujen verkosto, Ruotsinsuomalaisten kirjastovirkailijoiden verkosto, Ruotsin sotilasyhdistysten keskusliitto, Ruotsin Suomenkielisten Näkövammaisten Liitto RSNL, Ruotsinsuomalainen vanhustenpalveluverkosto, Ruotsinsuomalainen arkisto, Ruotsinsuomalainen korkeakouluverkosto, Mälardalenin korkeakoulun Suomen kielen ja kulttuurin keskus, Ruotsinsuomalaisten Virka- ja Liikenaisten Tukholman klubi – Rusuvilina, Ruotsinsuomalainen kulttuuriyhdistys/Uusi Teatteri, Finnkirja